

чином людині, то наразі ролі в системі «людина – машина – навколишнє середовище» змінилися: людина обслуговує техніку, а в певних галузях діяльності вже не може без неї обходитися та перебувати у навколишньому (штучно створеному) середовищі. Техніка постає помічником людини та водночас може відігравати провідну роль як в соціальному, так і технічному розвитку людства.

Через відсутність чи недостатність належної оцінки з боку влади і громадських організацій різних країн наслідків інтенсивного розвитку високих технологій у ХХІ сторіччі та його впливу на людину й навколишній (природний і соціальний) світ може порушити гомеостаз. Чітко не прописані правила безпекового режиму, актуальні проблеми діалектики співіснування матеріального та ідеального у людському бутті може породжувати сумнівність в перспективності науково-технічного прогресу щодо незворотності змін у природі і можливості подальшого існування людини у природному середовищі.

Дослідження техніко-технологічного розвитку у сучасному постіндустріальному суспільстві є нагальним завданням для технічних та соціальних науковців. Складність і неоднозначність цього феномену та непрогнозованість наслідків взаємодії людини і машини не може не впливати на соціум. Тож, техніка у глобальному світі потребує першочергової уваги людства, ретельного контролю громадськості задля встановлення безпечного та комфортного життя, подальшого існування людини розумної (як біологічного виду) в навколишньому (природному) середовищі.

Список використаних джерел

1. Філософський енциклопедичний словник / Ред. Шинкарук В. І. та інші (2002) Київ : Абрис. 742 с.
2. Хамитов Н. В., Киселица С. В., Деркач О. Л. (2017). Проблема телесности субъекта искусственного интеллекта в контексте теории эволюции естественного и искусственного интеллекта // *Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія*. Чернігів : ЧНТУ. № 2(10). С. 95-102. URL: http://journals.stu.cn.ua/problemu_sotsialnoyi_roboty/article/view/121155 (дата звернення 10 квітня 2022)

Єрмоленко М. В., здобувач магістерського рівня вищої освіти гр. МБАН-201
Науковий керівник – **Киселица С. В.**, к. філос. н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

АВАНГАРДНА АРХІТЕКТУРА СУЧАСНОСТІ: МИСТЕЦТВО ЧИ РЕЗУЛЬТАТ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ?

ХХ століття принесло революційні зміни в багато сфер людської діяльності. Зміна парадигм в науці, неймовірне прискорення технічного прогресу, ламання традиційних цінностей і уявлень про світ неминуче відбилися в художній сфері, а також у характері організації доквілля. Відродилося уявлення про архітектуру як простір синтезу мистецтв, де монументальний живопис, скульптура, предметний дизайн стають продовженням спільного проектного задуму [1].

Авангард – це яскравий, зухвалий стиль у живописі, архітектурі, моді, літературі та музиці. Це стало знаком революційних устремлінь молоді ХХ століття. У наш час під авангардом розуміється все, що протистоїть класиці та традиційному мисленню. Авангард став культурно-естетичним викликом, який претендує створення нового мистецтва. Сама назва «авангард» (у перекладі з французької – «що йде попереду» або «передовий загін»), підкреслює сучасність стилю, новизну ідей і прагнення завжди залишатися в моді [2].

Сьогодні найавангарднішим містом Європи вважається Роттердам. Його мешканці щодня мають можливість дивитися на архітектурні творіння, що ширяють у повітрі. А в Музеї Бойманса-ван-Бенінгена зібрано більшість творів авангардного мистецтва. Твори зарубіжних майстрів амстердамської школи перевершують у плані індивідуальності спорудження радянських авторів, проте слід враховувати важкі умови, у яких працювали наші творці. Простота та утилітаризм форм при повній відсутності декору – одна з особливостей цієї стильової течії.

Зокрема, на північному заході Франції в містечку Алансон спроектовано новий оригінальний будинок. Завдяки своїй унікальній авангардній архітектурі об'єкт став

відмітною карткою всього регіону. За формою він схожий на два з'єднані під кутом гігантські барабани, а колір зовнішньої обробки має синюватий відтінок [3].

Проте можна відзначити явні паралелі у методах художнього авангарду та сучасної проектної творчості. Завдяки новим технологіям архітектори та дизайнери здобули досі небачену свободу формоутворення, а під впливом революційних наукових теорій вони по-новому стали дивитися на простір, людину та її взаємодію зі світом.

Відповідно до Зігфріда Гідіона, характер роботи з простором у модерністській архітектурі натхненний принципами кубізму, футуризму, супрематизму та неопластицизму. Художник-авангардист вже не копіює навколишню дійсність, натомість він «знаходить форму вираження для почуттів, які живуть усередині нас».

Ле Корбюзьє, автор «П'яти відправних точок архітектури», який заклав основи модерністської мови форм, писав у 1925 році: «простору, відстані та форми, внутрішні форми, рух усередині будівлі та зовнішні форми, простори поза будівлею – кількості, вага, відстані, атмосфера – ось компоненти, з допомогою яких ми творимо». Основне значення простору та чистої форми, на противагу «стилям», наголошується і в текстах радянських архітекторів-авангардистів. «Простір, а не камінь – матеріал архітектури» – зазначав Микола Ладовський, основоположник руху раціоналістів.

Динамічне зіставлення геометричних структур, що організують поле сприйняття, є також основою супрематизму. Архітектони Казимира Малевича є кроком до проектної творчості, вихід супрематичних композицій у реальний простір. Так само і проуни Ель Лисицького отримали закономірний розвиток як у його проекті горизонтальних хмарочосів, так і в архітектурі пізньорадянського модернізму [1]. «Виявляючи конструкцію форми або картини, я можу вчинити за моїм уявленням про цю конструкцію форми, тобто упереджено, або помітивши та виявивши закон її органічного розвитку; отже, і виявлення конструкції форми буде упереджене: канон, або органічне: закон», писав Філонов у своїй статті «Канон і закон». Це розуміння формоутворення співзвучне ідеям архітекторів Хуго Херінга та Френка Ллойда Райта, основоположників органічного методу в архітектурі та дизайні.

«Основне рішення плану, яким ми надихаємося при створенні наших творінь, ми отримуємо не зі світу геометрії, а зі світу органічної природи», – зазначав Херінг у своїй програмній статті «Шлях до форми». Протестуючи проти абстрактних конструктивістських композицій, він зазначав, що «нав'язувати речам форму геометричних постатей – отже, їх знеособлювати, значить їх механізувати».

Райт, будучи учнем Луїса Саллівена, найяскравішого представника чиказької архітектурної школи та автора тези «форма слідує за функцією», розвивав його ідеї в органічному ключі: «Якщо форма справді слідує функції, ...то потрібно зовсім відкинути геть те, що насильно нав'язується стійково-балковою системою... Форма та функція починаються в єдності, отже, призначення та композиція будівлі стають єдиними... Цей новий інтегральний цілісний підхід – «зсередини назовні».

Полемізуючи з відомим гаслом Ле Корбюзьє, Райт стверджував: «Будинок – це машина для житла, але тільки в тому сенсі, в якому серці – це нагнітальний насос... Архітектура починається там, де вичерпується визначення будинку».

Повною протилежністю поглядам представників органічної архітектури була концепція Людвіга Міс ван дер Рое, яку той розвивав з часів викладання в Баухаузі: «Ясна конструкція є основою вільного плану. Те, що не має ясної структури, нас взагалі не цікавить... Якщо ви спочатку розроблятимете план і внутрішні простори, все застопориться і неможливо створити ясну конструкцію». Міс ван дер Рое говорив про те, що потрібно «перевернути» гасло Саллівена «форми йдуть за функцією» і створити «практичний та економічний простір, якому можна надати різні функції».

Говорячи про перспективи подальшого розвитку архітектури та інших мистецтв, а також про еволюцію дизайну, чия методологія стає все більш всеохопною, слід зазначити таке. З одного боку, принцип «виходу зі звичного кола зручностей», характерний для авангардного мистецтва, поширився і на значну частину архітектурних та дизайнерських

об'єктів, чия функція пов'язана із приверненням уваги людей до тих чи інших життєвих питань (яскравий приклад – музеї та виставкові будівлі з проєктів архітекторів-деконструктивістів). З іншого боку, органічний принцип «вироснування» твори мистецтва (як у площині картини, і у просторі природного чи міського ландшафту) з урахуванням різноманітних чинників дедалі більше співвідноситься з концепцією самоорганізації та еволюції складних систем, характерної сучасної наукової парадигми.

Таким чином, ці дві методологічні стратегії чудово вживаються в сучасному арт-просторі і доповнюють одна одну, але все гостріше ставиться інше питання – про етичну складову мистецтва та її здатність стимулювати духовне зростання людини, еволюцію її свідомості. Характер художніх висловлювань часто є сумнівним і часом зав'язаний на комерційній складовій. Мистецтво (як архітектура, так і дизайн) не повинно ставати предметом споживання, його мета – через розширення меж сприйняття дійсності сприяти досягненню людиною нових рівнів гармонії із самим собою, суспільством та природою. І тут органічний метод стає кращим, особливо, із застосуванням принципу співучасті різних людей та спільнот у процесі створення художнього твору та організації довкілля.

Тож, архітектурне мистецтво – це саме те, що об'єднуватиме людей у світі, де релігійні та філософські концепції зазнають краху, зіткнувшись з можливостями сучасної науки і техніки, що перевершують будь-яку уяву, в світі, де традиційні соціальні та економічні інститути втрачають будь-яку довіру, а роз'єднаність і відчуженість людей досягають межі. Через спільну творчість, примножену за допомогою інформаційних технологій, буде подолано розділяючі нас уявні межі, яким досі надається надмірне значення.

Список використаних джерел

1. Лобанов Е. Переосмысление авангарда. Современные поиски в архитектуре и дизайне [Електронний ресурс] / Евгений Лобанов – Режим доступу до ресурсу: https://www.designspb.ru/news/articles/rethinking_avant_garde/ (дата звернення 19.02.2022)
2. Авангард: искусство стиля в интерьере и архитектуре [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://trendsdesign.ru/interiorstyles/historic/avangard/buntarstvo-v-interere.html> (дата звернення 29.01.2022)
3. Авангард в архитектуре [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.archidizain.ru/2014/08/blog-post.html> (дата звернення 29.01.2022)

Єршова Ж. О., здобувачка вищої освіти 2 курсу, група ЦГЮ-201

Науковий керівник – **Гаценко І. О.**, к. філ. н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ВАЖЛИВІСТЬ СУСПІЛЬНОГО ДІАЛОГУ ТА ПОРОЗУМІННЯ

Питання суспільного діалогу та порозуміння є безсумнівно актуальним з огляду на постійне обговорення, адже пов'язане з постійними внутрішніми суперечностями, що цікаві для дослідження. Наукову та життєву привабливість цього питання випробували на собі науковці всіх часів – від провідних філософських авторитетів до сучасних молодих дослідників.

У словникових виданнях діалог представлений формально – як розмова двох осіб, але, на нашу думку, діалог – це розмова на рівних! Унікальність кожної людини постає саме в діалозі, адже він вважається особливою формою взаємодії між суб'єктами спілкування, а також дає можливість розкритися та подолати внутрішній дискомфорт. Як говорив Бахтін: «Спілкуючись з іншими людьми, людина неминуче має навчитися спілкуватися із собою» [2]. Отже, слід зазначити, що людина розкривається лише шляхом спілкування, тому що діалог – це роздуми, бесіда, розуміння та згода.

Р. Гром'як виділяє такі ознаки діалогу:

1. Діалог – це один із типів організації усного мовлення, який за своєю формою є розмовою двох осіб. Головною метою виникнення діалогу має бути усвідомлення опозиції «Я – Ти» на тлі «інших».